

Rızık ve Rızık Elde Etmenin Sebepleri

Âyet-i kerimede kalbin rızık hususunda sebeplere taalluk etmesinin ca-iz olduğuna ve bunun tevekküle aykırı olmadığına delil vardır. Her ne ka-dar rızık takdir edilmiş ve Allah'ın emir ve paylaştırması yerini bulacak ise de, Allah rızık hikmete mebni sebeplere bağlı kılmıştır. Böylelikle yüce Al-lah sebeplere taalluk eden kalpler ile rablerin Rabbine tevekkül eden kalpleri birbirinden ayırt etsin. Sebebin, tevekküle aykırı düşmediğine dair açıklamalar daha önceden geçmiş bulunmaktadır. Hz. Peygamber de şöyle buyurmuştur: "Eğer siz Allah'a hakkı ile tevekkül edecek olsaydınız, tıpkı sa-bahleyn kursağı boş ve aç gidip de akşamleyn kursağını doldurmuş halde dönen kuşları rızıklandırırdığı gibi sizi de rızıklandırırdı." Bu hadisi Buhârî ri-vayet etmiştir.

Hz. Peygamber bu hadisi ile rızık talebi hususunda sabah gidip öğleden sonra çıkışın gerçek tevekküle aykırı düşmediğini haber vermektedir. İbnü'l-Arabi der ki: Fakat sufi şeyhler derler ki: Kişi ancak itaatler hususunda sa-bah ve akşam yola koyulur. İşte asıl rızık gelmesini sağlayan sebep budur. Derler ki: Buna delil şu iki husustur: Birincisi, yüce Allah'ın: "Sen aile hal-kına namazı emret, kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemeyiz, sana rızık Biz veririz" (Tâ-Hâ, 20/132) buyruğudur. İkincisi de, yüce Allah'ın: "Güzel söz O'na yükselir, onu da salih amel yükseltir" (Fatır, 35/10) buyruğudur. Yüce Allah'ın rızıkını, mahalli olan semadan inmesini sağlayan ancak yukarı doğru yükselen şeydir. Bu da hoş zikir ve salih ameldir. Yoksa, yer-yüzünde çalışıp çabalamak değildir. Çünkü yeryüzünde rızık diye birşey yok-tur. Sahih olan ise, buyrukların zahirini kavrayan fukahâyâ göre sünnetin sağ-lamca ortaya koyduğu husustur. O da dünyevî sebepler gereğince ekip biçmek, pazarlarda ticaret yapmak, malların bakımı, geliştirilmesi, mahsul elde etmeyi sağlayan şekliyle ziraatle uğraşmak gibi yollardır.

Asbab-ı kiram da Peygamber (sav) aralarında bulunduğu halde bu şekil-de hareket ederdi. Ebu'l-Hasen b. Battal der ki: Şanı yüce Allah kullarına ka-zandıkları şeylerin hoş ve temiz olanlarından infak etmelerini bir çok âyet-i kerime ile emretmiştir. Ve şöyle buyurmuştur: "Kim mecbur kalırsa, saldır-mamak ve haddi aşmamak şartıyla (yerse) onun üzerine günah yoktur" (el-Bakara, 2/173) Bu buyruğuyla darda kalan bir kimseye kazanmakla ve ken-disi ile gıdalanmakla emretmiş olduğu helal gıdayı bulamaması halinde, haram olan gıdayı ona helal kılmakta, semadan üzerine yiyecek birşeylerin inmesini beklemesini emretmemektedir. Eğer gıdasını sağlayacağı şeyleri ara-mak hususunda çalışıp çabalamayı terkedecek olursa, hiç şüphesiz kendisi-nin katili olur.

Rasûlullah (sav) da yiyecek birşey bulamadığından dolayı açlıktan kıvrır, bununla birlikte üzerine gökten yiyecek birşey inmezdi. O, kendi aile hal-kı için bir yıllık yiyeceklerini alıyordu. Allah fetihleri müesser kılincaya ka-dar bu böyle devam etti. Enes b. Malik'in rivayetine göre, bir adam Peygam-ber (sav)'ın yanına deve ile gelerek, Ey Allah'ın Rasûlü diye sordu. Onu bağ-layıp mı tevekkül edeyim, yoksa serbest bırakıp mı tevekkül edeyim? Hz. Pey-gamber ona: "Onu bağla ve öylece tevekkül et" diye cevap vermiştir.

Denildi ki: Sufle ehli mescidde oturup, ziraatle uğraşmayan, ticaret de yap-mayan, kazançları olmayan, mallan bulunmayan fakir kimseler oldukları-dan dolayı bu görüşü savunanların Suffe ehlini kendilerine delil gösterecek-leri bir tarafları yoktur. Çünkü Suffe ehli, beldelerin kendilerine dar gelme-si esnasında İslâm'ın misafirleri idiler. Bununla birlikte gündüzün odun toplar, Rasûlullah (sav)'ın evine su taşır, geceleyin Kur'an okur ve namaz da kılarlardı. Buhârî ve başkaları onları bu şekilde anlatmaktadır. Dolayısıyla on-lar, rızkın sebeplerine yapışan kimselerdi. Hz. Peygamber'e bir hediye gel-di mi, onlarla beraber yedi. Eğer gelen bir sadaka ise, kendisi ona el sür-mez, onlara verirdi. Fetihler çoğalıp İslâm yayılınca da -Ebu Hureyre ve baş-kaları gibi- Suffe'nin dışına çıktılar, emirlik, kumandanlık yaptılar. Yerlerin-de oturmadılar.

Diğer taraftan kendileri vasıtasıyla rızkın talep edildiği sebepler (yollar) altı türdür denilmiştir:

1- Bunların en üstünü, Peygamberimiz Muhammed (sav)'ın kazanç şek-lidir. O şöyle buyurmuştur: "Benim rızkım mızrağımın gölgesi altına yerleş-tirildi, Zillet ve küçülmüşlük de emrime muhalefet olana yazıldı." Bu hadi-si Tirmizî rivayet etmiş ve sahih olduğunu ifade etmiştir. Yüce Allah, böy-lelikle Peygamberinin rızkını -faziletli olması dolayısıyla- kendi kazancına bağ-lı kılmış ve özel olarak ona kazanç türlerinin en faziletlisini ihsan etmiştir ki, bu da düşmana galip gelmek ve onu yenik düşürmek suretiyle rızkı almak şeklidir. Çünkü bu yol, en şerefli bir yoldur.

2- Kişinin kendi el emeğinden yemesi: Hz. Peygamber şöyle buyurmuş-tur: "Kişinin yediği en hoş şey, elinin emeğinden (yediği) dir. Ve şüphesiz Al-lah'ın Peygamberi Dâvud kendi el emeğinden yedi." Bu hadisi de Buhârî ri-vayet etmiştir. Kur'an-ı Kerimde de (Hz, Dâvud hakkında) şöyle buyurul-maktadır: "Biz ona sizin için giyecek (zırh) yapmak sanatını öğrettik." (el-Enbiya, 21/80) Hz. İsa'nın da annesinin eğirdiği yünün gelirinden yediği ri-vayet edilmektedir.

3- Ticaret. Bu da ashab-i kiramın çoğunun yaptığı işti. Özellikle de Mu-hacirlerin (Allah hepsinden razı olsun). Kur'an-ı Kerim ticaretin önemine, bir-den çok yerde delâlet etmektedir.

4- Ziraat ve ağaç dikmek. Biz buna dair açıklamalarımızı el-Bakara Sûre-si'nde (2/205. âyetin tefsirinde) açıklamış bulunuyoruz.

5- Kur'an okutmak, Kur'an öğretmek ve Kur'an ile tedavi (rukye) buna da-ir açıklamalar da Fatiha Sûresi'nde (Fazileti ve isimleri bölümü, 4. başlıkta.) geçmiş bulunmaktadır.

6- Muhtaç düşmesi halinde ödemek suretiyle borç almak. Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Kim ödemek isteğiyle başkalarından mal alırsa Allah ona ödetir. Kim de o malı telef etmek niyetiyle alırsa, Allah da onu telef eder." Bu hadisi Buhârî, Ebu Hureyre

Rızık ve Rızık Elde Etmenin Sebepleri

Yazar Ali Kara

Salı, 09 Eylül 2008 12:32 - Son Güncelleme Çarşamba, 10 Eylül 2008 05:39

(r.a)'dan rivayet etmektedir.